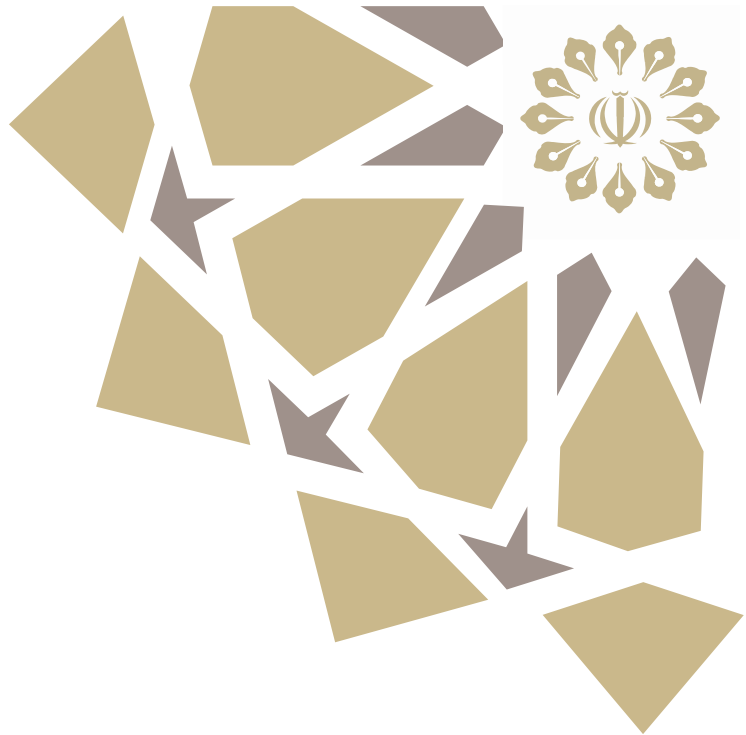

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

**لایحه سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی
الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست
دریایی دریای خزر**

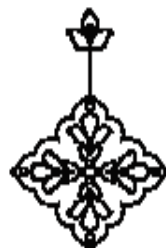
پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

لایحه سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع
زیستی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب
حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۷/۲۵

کد گزارش: ۱۴۰۱۰۵۱۰

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۰/۰۸/۲۴

پرومشکده شورای نگهبان

لایحه سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر

درباره‌ی مصوبه

«لایحه سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر» که ابتدا «لایحه پروتکل حفاظت از تنوع زیستی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر» نام داشت، به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۵ هیئت وزیران، به تصویب رسید. در مقدمه‌ی توجیهی این لایحه چنین آمده است: «نظر به اهمیت حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر و زیستگاه‌ها و گونه‌هایی با اهمیت فراوان ملی، منطقه‌ای و جهانی موجود در آن که نیازمند حمایت و احیا هستند و لزوم تضمین استفاده پایدار و منطقی از منابع زیستی و بهبود وضعیت میراث طبیعی و فرهنگی نواحی ساحلی و دریایی دریای خزر از طریق ایجاد مناطق حفاظت شده و حمایت و حفاظت از گونه‌های تهدید شده در سطوح ملی و منطقه‌ای»، این لایحه تنظیم و تقدیم مجلس شورای اسلامی شد.

در نهایت این لایحه در تاریخ ۱۴۰۰/۷/۲۵ با اصلاحاتی به تصویب مجلس رسید و طی نامه‌ی شماره ۱۱۱/۶۲۳۴۳ مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۸ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این لایحه در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۰/۸/۱۹، مفاد آن را مغایر با موازین شرع یا قانون اساسی تشخیص نداد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۰/۲۸۳۰۷ مورخ ۱۴۰۰/۸/۲۴ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص لایحه سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر»
ماده ۳- محدوده کاربرد

بر طبق مواد (۳) و (۱۵) کنوانسیون، این سند الحاقی (پروتکل) شامل محیط زیست دریایی دریای خزر، ضمن لحاظ نوسانات سطح آب و منابع آلودگی با منشأ خشکی آن، و همچنین زمینی می‌شود که تحت تاثیر مجاورت دریا قرار دارد، از جمله تالاب‌های دارای اهمیت بین‌المللی، همان گونه که به موجب قوانین ملی یا، در غیر این صورت توسط طرف‌های متعاقد تعیین شده است.

ماده ۶- اقدامات حمایتی و حفاظتی گونه‌ها
طرف‌های متعاقد به منظور حمایت و حفاظت از گونه‌ها باید:
(الف) ...

(پ) زنده‌گیری عمدی و تا حد امکان تصادفی، تملک یا کشتار، انتقال و بهره‌برداری از گونه‌های گیاهی و جانوری حمایت‌شده، اجزاء و مشتقات آنها را برای مقاصد تجاری پایش و، در صورت اقتضاء، از این اعمال جلوگیری نمایند؛

(ت) مزاحمت برای گونه‌های جانوری، به ویژه در طی دوره زادآوری، جوجه‌کشی، زمستان خوابی یا مهاجرت و نیز در دیگر دوره‌های تنش زیستی را پایش و، در صورت اقتضاء، از آن جلوگیری کنند؛
(ث) ...

ماده ۱۵- دسترسی به فناوری و انتقال آن
۱- ...

۲- دسترسی به فناوری‌های موضوع بند (الف) این ماده و انتقال آن به سایر طرف‌های متعاقد باید تحت شرایط عادلانه و مطلوب، از جمله شرایط ترجیحی و اعطایی که مورد توافق دو جانبه باشند، فراهم شده یا تسهیل گردد.

۳- هر طرف متعاقد باید در صورت اقتضاء تدابیر قانونی، اجرایی یا سیاست‌گذاری را با این هدف اتخاذ نماید که امکان دسترسی به فناوری

استفاده از ذخایر مزبور و انتقال آن، بر مبنای شرایط مورد توافق دو جانبه، از جمله فناوری حفاظت شده به وسیله حق انحصاری اختراع و سایر حقوق مالکیت معنوی بر طبق پیمان‌های بین‌المللی حاکم و سازگار با بندهای (۴) و (۵) این ماده برای طرف‌های تأمین‌کننده ذخایر وراثتی فراهم گردد.

۴- ...

ماده ۲۷- قید تحدید تعهد

هیچ‌گونه قید تحدید تعهدی را نمی‌توان در مورد این پروتکل در نظر گرفت.

■ توضیح تذکر

الف) در عنوان مصوبه‌ی حاضر و برخی از مواد آن، از واژه‌ی غیرفارسی «کنوانسیون» که دارای معادل فارسی «موافقت‌نامه» است، استفاده شده است. هرچند شورای نگهبان در رویه‌ی خود، در موارد متعددی استفاده از واژه‌ی مزبور را مغایر با اصل (۱۵) قانون اساسی تشخیص نداده است،^۱ اما شایسته است به جهت پاسداشت زبان فارسی، عبارت «کنوانسیون» در پراکنش ذکر شود و معادل فارسی آن، در متن اصلی بیاید.

ب) به رغم اینکه در عنوان مصوبه و تمام مواد آن، واژه‌ی غیرفارسی «پروتکل» در متن اصلی ذکر نشده است و همواره به سبب عدم مغایرت با اصل (۱۵) قانون اساسی، معادل فارسی آن یعنی «سند الحاقی» ذکر شده است، سهواً در ماده (۲۷) عبارت «پروتکل» استفاده شده است که شایسته است اصلاح شود.

■ نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه سند الحاقی (پروتکل) حفاظت از تنوع زیستی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی خزر،

۱. قوانین متعددی همچون «قانون تصویب کنوانسیون میناماتا در مورد جیوه»، «قانون تصویب اصلاحیه کنوانسیون بازل درباره کنترل انتقالات برون‌مرزی مواد زاید زیان‌بخش و دفع آنها» و «قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تحدید مسئولیت برای دعاوی دریایی» که به رغم استفاده از واژه‌ی «کنوانسیون» در عنوان آن، به تأیید شورا رسیده است.

مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

تذکرات:

- ۱- در عنوان و متن مصوبه، عبارت «کنوانسیون» به عبارت «موافقت‌نامه (کنوانسیون)» اصلاح گردد.
- ۲- در ماده (۶)، در بندهای (پ) و (ت)، بعد از واژه «و» ویرگول اضافی حذف شود.
- ۳- در ماده (۱۵)، در بند (۲) عبارت «بند (الف) این ماده» به عبارت «بند (۱) این ماده» اصلاح شود و در بند (۳)، بعد از واژه «اقتضاء» ویرگول گذاشته شود.
- ۴- در ماده (۲۷)، واژه «پروتکل» به عبارت «سند الحاقی (پروتکل)» اصلاح شود.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

گزارش استدلالی

پژوهشگاه شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید بهشتی (ره)، خیابان شهید سرافراز،

کوچه پنجم پلاک ۱۱ کد پستی: ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳

تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۲۹

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

nashr-rc.ir

gcr.ac.ir